

210 років альма матер

Музей археології та етнографії Слобідської України. Великий, унікальний, сучасний...

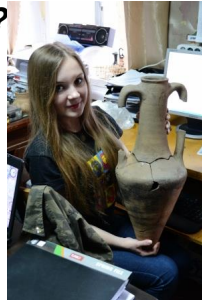
До 210-ї річниці заснування Харківського імператорського університету у головному корпусі ХНУ ім. В. Н. Каразіна відкриється нове приміщення Музею археології та етнографії Слобідської України.

Наразі музей знаходиться на вул. Трінклера, 8. Переїзд та відкриття нового музею - подія масштабна, вартісна та довготривала. Адже, перш ніж переїхати, треба багато чого зробити! Каталогізувати усі знахідки у електронному вигляді, впорядкувати фонди, відремонтувати та привести до відповідного вигляду нові приміщення, спланувати оформлення і дизайн виставкового простору тощо.

Директор Музею археології та етнографії Слобідської України доц. І. Б. ШРАМКО погодилась зустрітись та розповісти про роботу над новим музеєм. Спеціально для газети «Харківський університет» Ірина Борисівна провела одну із перших екскурсій у його стінах. Майбутнє приміщення музею знаходиться на першому поверсі напроти вертушки головного входу в університет. Двері зачинені, там триває ремонт. Але відразу вражає середньовічне оздоблення-ковка на темних брамах музею. Давайте зазирнемо за брами музею та дізнаємось про нього більше.

При зустрічі Ірина Борисівна запевнила, що це буде найбільший вузівський Музей археології не тільки в Україні, але і на території пострадянського простору, це буде єдиний комплекс, що включатиме сучасні фондосховища та виставкову залу, що новий музей буде унікальний. А чим саме, дізнаєтесь у нашому матеріалі.

- Ірино Борисівно, з чим пов'язана причина переїзду та розширення музею, який раніше діяв на вулиці Трінклера?

- Музей археології та етнографії Слобідської України ХНУ ім. В. Н. Каразіна був створений у 1998 р. на основі колекції археологічного музею університету, яка почала збиратися вченими ще до початку Великої Вітчизняної війни. Сьогодні фондосховища МАЕСУ, невелика виставкова зала, реставраційна майстерня, бібліотека, науковий архів, а також кабінети співробітників і аудиторії для занять (десяток приміщень площею близько 100 кв. м) розташовуються в Музеї природи (вул. Трінклера, 8). Наш музей включає в себе величезну колекцію артефактів, яку, на жаль, ніде експонувати та зберігати. Сьогодні археологи не можуть назвати точної цифри предметів, що зберігаються у фондах музею. Вважають, що їх близько 300 тисяч. Тому історики зраділи появі окремого приміщення. Адже це має бути не просто нове приміщення, а сучасний повноцінний музей. У якому буде мультимедійне обладнання, виставкова зала, де можна буде на сучасному рівні розмістити експонати зі світловими ефектами, дизайнерським рішенням, з потрібним температурним режимом, системою безпеки, великим фондосховищем та службовими приміщеннями.

- У звільнених кабінетах на Трінклера що плануєте організувати?

- На Трінклера плануємо створити навчально-дослідний центр. У ньому будуть готуватися спеціалісти, адже залишиться паперовий архів, бібліотека. Там можна буде проводити заняття зі студентами історичного профілю. Також на Трінклера плануємо

зробити навчальну палеозологічно-антропологічну лабораторію, на базі якої студенти зможуть за рештками визначати давніх тварин, робити антропологічні виміри. Палеозоолог і антрополог Владислав Львович Бондаренко зібрав велику колекцію останків тварин. У рік їх віднаходять понад 15 тисяч одиниць. На Трінклера плануємо залишити нашу реставраційну майстерню, якою сьогодні опікується Т. М. Крупа. Маємо намір одне із приміщень на Трінклера використати під камеральну лабораторію навчального плану, до якої будуть попередньо завозитись матеріали з експедицій, опрацьовуватись, і готуватись для передачі їх у новий археологічний музей, що у стінах Каразінського університету. Отож, на Трінклера залишаться за нами приміщення у навчально-методичному та дослідному напрямках підготовки кадрів. А тут, у головному корпусі Каразінського, діятиме експозиційно-фондовий центр.

- Яка площа нового музею? На які сектори міркуєте його розподілити?

- Загальна площа експонування - 200 кв. м., понад 40 кв. м займатимуть службові приміщення з підйомником, і власне фонди - близько 100 кв. м. за наявної висоти 7 метрів - це досить велика територія. Раніше тут були спортивні зали та обчислювальний центр. У 2012-му тут приступили до реконструкції. Підсобне приміщення і напівпідвал, де розмістяться археологічні фонди, вже зв'язали новим підйомником. У експозиційному секторі, який будується, буде власне зала, службове приміщення, де працюватимуть співробітники, а також підйомник, щоб транспортувати знахідки. Адже наша мета, щоб експонати ні в якому разі не залишали стіни університетського музею, відтак і не губилися. А якщо хтось захоче тимчасово попрацювати з експонатами, то саме для цього і передбачене службове приміщення. Крім того планується на лівому крилі галереї приміщення для роботи співробітників, які працюватимуть з відвідувачами. Праве крило передбачає створення невеликої конференц-зали на 20-25 персон. Там можна буде проводити невеликі семінари, міні конференції, зустрічі археологів, студентів тощо. Оскільки буде оснащена своїм мультимедійним проектором, комп'ютерним обладнанням та ін. Фондосховища плануємо облаштувати сучасними стелажми з літературою.

Хочу відійти від розмови з І. Б. ШРАМКО аби поділитися враженням від побаченої диво-стіни. Дивлюсь на це неймовірно розкішне панно - дух захоплює. Ні, це не просто фонові стіни у музеї! Як на мене, це перлина новоствореного музею.

- Ірино Борисівно, хто працює над оформленням, інтер'єром та експозиціями?

- Над панно та вітринами працює скульптор-монументаліст Наталія Суханова. Зміниться і вигляд виставкової зали. Її проектуванням займається досвідчений архітектор Олена Фондорко, яка у свій час працювала над музеєм історії Харківського університету, що на другому поверсі головного корпусу.

- Розкажіть детальніше про художнє оформлення, вітрини та власне про панно?

- Так, оригінальне декоративне панно у виставковій залі, дійсно, можна назвати перлиною музею. Воно відіграє велику художньо-естетичну цінність. Панно відображає інноваційні хвилі різних епох. Вітрини слугуватимуть не просто ілюстраціями археологічних періодів, а творчим відображенням того часу, який відтворюється в експонатах. Художнє оформлення експозиції буде у тому стилі, що й панно. Оскільки у музеї представлені різні епохи, то ми відійшли від оформлення у конкретному історичному стилі, від традиційних яскравих дизайнерських рішень, від банальних фотографій, оформивши інтер'єр у сучасному нейтральному стилі XXI ст. - хайтек. Відтак екскурсії будуть обіграні мультимедійним супроводом. Для цього над панно передбачений потужний проектор-кінотеатр, що буде демонструвати зображення на відстані 12 метрів. Без мультимедійної техніки сучасний музей неможливий, адже він знімає інформаційне навантаження з вітрин і людини та переносить його в площину проектора. Саме тому у самому панно начебто хвилями одна епоха змінює іншу, починаючи палеолітом і закінчуючи козацькою добою, рельєфно відображаючи усім відомі давні артефакти. Наприклад, пектораль, що асоціюється зі скіфською добою. А також, щоб зосередити увагу відвідувача на тих експонатах, про які йде мова, буде використовуватися метод локального підсвічення та затемнення всього, що відволікає.

- Які головні принципи покладено у організацію експозицій?

- Основна ідея експозиції - продемонструвати внесок учених Харківського університету у розвиток світової та європейської археології. Основну увагу при оформленні буде приділено не простій демонстрації матеріалів археологічних культур краю, а показу

найважливіших відкриттів учених університету. Археологи планують почати експозицію відображенням результатів роботи XII археологічного з'їзду, який дав поштовх розвитку харківської археології. За нею слідує вітрина бронзової доби, головна ідея якої - розробка археологами університету трьох основних культур (ямної, катакомбної, зрубної). Далі будуть показані експонати бондарихінської культури, відкритої видатним харківським ученим, ветераном Великої Вітчизняної війни і ветераном університету, Заслуженим професором Харківського університету Борисом Андрійовичем Шрамко у 1956 році. Одна з вітрин буде присвячена основним підсумками багаторічних розкопок науковців Харкова найбільшого в Східній Європі Більського городища раннього залізного віку. Потім відвідувачі музею ознайомляться з відкриттями, зробленими вузівськими вченими при розкопках античного Херсонесу та його хори, черняхівської та салтівської культур, давньоруських пам'яток. Завершиться експозиція матеріалами післямонгольського і козацького періодів останніх років.

- Ірино Борисівно, привертають увагу спеціальні заглиблення у підлозі. Для чого вони?

- Усі експозиції будуть мати ілюстраційні вітрини-вставки у підлозі, які будуть закриті склом і на них можна навіть наступати ногами. Серед них, наприклад, відтворення обряду поховань бронзового віку. У вітрині раннього скіфського часу відвідувачі побачать незвичайне жертвоприношення, яке здійснили жителі Більського городища на початку VI століття до н.е.: скелет собаки з намистом з фаянсового бісеру. Жертву культу знайшли в 2009 році у одному із жителів Західного Більського городища. Раніше подібні культи у Лісостепові не були відомі. Ще одна вітрина занурить глядачів у підводний світ, адже продемонструє важливе відкриття 60-х років минулого століття харківських учених у Херсонесі. Будуть фрагменти амфор, покриті черепашками з імітацією морського дна. В іншій підлоговій вітрині археологи заховать скарб - середньовічні монети, знайдені в околицях Безлюдівки. Треба зазначити, що у новій виставковій залі будуть постійно відбуватися усілякі виставки з археології впродовж року. У центрі зали розмістяться тимчасові експозиції. Це можуть бути вітрини-трансформери, в яких можна буде проводити виставки за підсумками археологічних сезонів або тематичні експозиції з фондів. Наприклад, середньовічної зброї і т.д. У вільних проміжках, обабіч вітрин, спеціально передбачені і сконструйовані виступи та площадка для тимчасового експонування. От, наприклад, щороку за результатами Польового сезону усі харківські археологи будуть виставляти свої кращі колекції. От у наступному році ми плануємо провести виставку та конференцію Польового сезону у нашому новоствореному музеї.

- Що, на Вашу думку, є важливим та унікальним у новому музеї?

